

SECTION 4. STUDYING THE NEEDS OF THE AUDIENCE AND INVOLVING THE GENERAL POPULATION IN THE COMMUNICATION PROCESS

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-489-4-6>

THE ROLE OF MILITARY JOURNALISM IN UKRAINIAN AND WORLD MEDIA

РОЛЬ ВІЙСЬКОВОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ В УКРАЇНСЬКИХ ТА СВІТОВИХ МЕДІА

Akopian K. A.

*Graduate student at the Department of
Journalism
Educational and Scientific Institute of
International Relations of National
Aviation University
Kyiv, Ukraine*

Акопян К. А.

*аспірантка кафедри журналістики
Навчально-науковий інститут
міжнародних відносин Національний
авіаційний університет
м. Київ, Україна*

Останні десятиліття військовим журналістам науковці несправедливо не приділяли великої уваги, як і військовій журналістиці взагалі. Цікаво, що саме українська військова журналістика на зламі століть відіграла надважливу роль у розвитку й розбудові незалежної України, а також і її Збройних сил. Проблема формування інформаційного простору за участю спеціалізованих військових видань вітчизняні вчені намагалися розглядати у різні роки, однак глибокого аналізу цьому напрямку не надав досі ніхто.

Військова журналістика давно гідна стати самостійним жанром журналістики, який має вивчатися ретельно та поглиблено. Досить гарним прикладом для науковців та практиків є унікальний свого часу випадок в історії британської преси, який мав місце бути в період Кримської війни, у 1850-ті роки. Тоді світ побачив перші у світі військові фотографії. Фотограф англійського походження Роджер Фентон поїхав на Кримську війну в спеціальному фургоні, який був завчасно переобладнаний у фотолабораторію. Через чотири місяці привіз зйомку, завдяки якій увійшов до сотні фотографів, що змінили світ. Спроби висвітлення Кримської війни робили й до цього, проте успіху не мали: одну експедицію розбили по дорозі з Балаклави, а фотографії

ще однієї – просто вицвіли. Тому Фентон продумав усе до дрібниць. Він винайняв асистентів і придбав спеціальний фургон, який йому вдалося переобладнати на мобільну фотолабораторію на колесах. Перед відправкою на фронт Фентон із помічниками проїхалися сільськими дорогами Англії, щоб зрозуміти, як це – знімати в польових умовах [2]/

Військова журналістика належить до тієї категорії професій, однозначну характеристику якій дати вкрай непросто. Однак цікаві поняття можна знайти в «західному» медіапросторі. Зокрема в постєвропейській журналістиці можна зустріти 3 поняття: «war correspondent» (воєнний кореспондент), «hot spot reporter» (репортер у гарячій точці), «defense journalist» (фахівець з оборонної теми). [1]

Робота журналіста на війні – одне з найскладніших завдань для будь-якого працівника медіа, як військового так і цивільного. І тут йдеться не тільки про небезпеку для здоров'я і життя. Діяльність журналістів в так званій гарячій точці справа не тільки його особистої безпеки, але і безпеки колег, на яких може позначитися його нерозважливості або прагнення продемонструвати свої переваги.

В свою чергу військовим журналістом прийнято вважати рядового або ж офіцера, який належить до військової частини та є такою ж бойовою одиницею, як і кулеметники, гранатометники тощо. Однак його службовий обов'язок – висвітлення діяльності підрозділу та війська загалом. Це журналіст, який під погонами несе службу на рівні з усіма військовими, однак його головна зброя – журналістське слово. Тобто такі фахівці передусім – військові, а лише потім є журналістами.

Існує думка, що військові журналісти – медійники так званого «вищого професійного гатунку», адже знаходяться у вищій лізі журналістського світу. Так говорять про військових журналістів не просто так. Насправді, психологію та мотиви їх вчинків важко оцінити звичайним цивільним журналістам, що, приміром висвітлюють політичні події чи спеціалізуються на спортивній тематиці. Чому сьогодні постала гостра необхідність досліджувати військову журналістику з наукової точки зору? Відповідь на це питання ми отримали ще у 2014 році, коли в березні того ж року Російська Федерація розпочала військову агресію проти України, анексувавши півострів Крим. З того часу питання відродження військової журналістики дуже гостро постало в українському медіа просторі.

Часто можна почути і таку точку зору, що військовий журналіст – перш за все не медійщик для армії, а фахівець, який якісно розповідає суспільству про армію. З цим теж не все просто, досвід інших країн свідчить, що на цьому шляху проблем менш не стає. Приміром у США, коли саме до війни у В'єтнамі військова журналістика існувала лишень

у вигляді пропаганди. І вже під час цієї війни та наступних воєн в Афганістані і Перській затоці вектори б кардинально змінилися: журналістика самоорганізувалася, висвітлення подій стало об'єктивнішим – і відразу піднялася хвиля обурень, бо журналісти показували вже не лише благородство та відвагу солдат, але весь спектр та об'єктивний жах зони бойових дій: вбивства, звірства, руїни, мародерство, трупи, смерть, бруд, маніакальні стани «визволителів» [3].

Роль військової журналістики як в Україні так у світі сьогодні дещо недооцінена, адже вона може впливати не лише на суспільну думку, а й на міжнародні відносини. Наприклад, висвітлення війни у В'єтнамі значною мірою вплинуло на громадську думку в США і призвело до протестів проти війни. У сучасну епоху соціальних мереж, репортажі з фронту можуть швидко поширюватися, формуючи уявлення про конфлікт у мільйонів людей.

Таким чином, військова журналістика залишається важливим інструментом у розумінні світу, де конфлікти, на жаль, залишаються невід'ємною частиною реальності.

Література:

1. Бойко А. Г., Северілова Є. А. Становлення лондонської «Таймс» як найбільш впливової британської газети XIX століття. «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради. URL: <http://nniif.org.ua/File/17bagsea.pdf> (дата звернення 20.08.2024).

2. Як відродити військову журналістику. URL: <https://day.kyiv.ua/article/media/yak-vidrodyty-viyskovu-zhurnalistyku> (дата звернення 22.08.2024).

3. Приступенко, Т. О. Теорія журналістики: етичні та правові засади діяльності засобів масової інформації : навчальний посібник. Київ : Інститут журналістики, 2004. 375 с.